

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1978-1979 *

door

René DE HERDT
Stadsarchief Gent

Inventarissen, bibliografieën, katalogen

1. *Alfabetische lijst van tijdschriften gedeponeerd in de universitaire diensten en de externe leeszalen, 5 : 1978|1979.*
Rijksuniversiteit te Gent. Centrale Bibliotheek, Gent, 1978, 256 blz.
2. DE HERDT R., *Bibliografie van de geschiedenis van Gent, 1977-1978*, in *HMGOG, XXXII, (1978)*, p. 185-207.

Vervolg van de bibliografie die sinds 1973 in de *Handelingen* verschijnt.

3. LOUPIAS A., *Inventaris van de Nederlandse collecties over de Vlaamse beweging op het Rijksarchief in Noord-Brabant. A. Archief van Dr. L. Buning. B. Archief van Ds. J.D. Domela Nieuwenhuis Nyegaard (1870-1955) en Jong-Vlaanderen (1914-1918). C. Archief van Prof. R. Speleers, (Rijksarchief in Noord-Brabant), 's-Hertogenbosch, 1978, 136 blz.*

In het Rijksarchief van 's-Hertogenbosch wordt archiefmateriaal verzameld over de geschiedenis van de Groot Nederlandse Beweging. O.m. werd een schaduwarchief aangelegd over Reimond Speleers (1876-1951), professor in de oogheelkunde en waarnemend rektor aan de Gentse Rijksuniversiteit tijdens de periode 1916-1918. Een andere figuur waarover een schaduwarchief werd aangelegd is de Nederlander Jan Derk Domela Nieuwenhuis Nyegaard, tijdens de Eerste Wereldoorlog predikant te Gent. Domela steunde het „Gents aktivisme” en de groep „Jong Vlaanderen”.

4. MACHIELS J., *Catalogus van de boeken gedrukt vóór 1600 aanwezig op de Centrale Bibliotheek van de Rijksuniversiteit Gent, 2 dln., Gent, 1979, 1045 blz.*

(*) Gebruikte afkorting : *HMGOG* = *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*. Uit vulgariserende werken en artikels werd slechts een keuze gemaakt. Een aantal niet opgenomen artikels en mededelingen kan men vinden in tijdschriften en mededelingsbladen over heemkunde, toerisme, in *Sodiganda*, enz.

Met index der drukken, uitgevers en boekhandelaars en index der herkomsten, index der voornaamste boekbanden en lijst van de meest geciteerde bibliografische naslagwerken.

5. KELDERMANS, *Index op de familienamen. De Staten van Goed van de Heerlijkheid Sint-Baafs-bij-Gent. (Vlaamse Vereniging voor Familiekunde). (Gouw Oost-Vlaanderen)*, 1979.

Alfabetische index op de familienamen van de Staten van Goed van de St.-Baafsheerlijkheid door W. STEEGHERS.

6. VAN DEN BRANDE A. en J. MACHIELS, *Aanwinsten. Economie en Sociale Wetenschappen*, 10 (1978/79), (Rijksuniversiteit te Gent. Centrale Bibliotheek), Gent, 1979, 199 blz.

Archeologie

7. BREMER J.T., *Een grafsteen uit Gent op de bodem van de Zuiderzee...*, in *Het Brugs Ommeland*, jg. 17, (1977), p. 305-310.

De auteur vraagt aandacht voor de vondst te Andijk (Noord-Holland) in 1931 van een grafzerk, afkomstig van de Gentse Sint-Pieterskerk. De inscriptie toont aan dat deze grafzerk afkomstig was van het familiegraf De Valcken(e)are, „kasseimeesters” te Gent (ca. 1632). De grafzerk werd wellicht gebruikt voor de versteviging van de West-Friese zeedijk die omstreeks 1731 door de paalvorm werd ondermijnd.

8. DE LAET S.J. e.a., *Oudheidkundige opgravingen en vondsten in Oost-Vlaanderen, VIII. (Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen. Bijdragen. Nieuwe Reeks. Nr. 6)*, Gent, 1978, 135 blz., geïllustreerd.

Met o.a. het aanvullende en eindverslag over de opgravingen te Destelbergen, opgravingsvlakken B, C, D en F.

9. DESEYN G., *Bedreigd*, in *Stadsarcheologie*, jg. 3, (1969), nr. 1, p. 41-45.

Bondige bespreking van het Hôtel Van Overwalle in de Goudstraat. Geïllustreerd.

10. DESMET G., *Graven naar het Gents Tempelhof*, in *Heemkundige Vereniging De Gonde*, Melle, 8 (1978), p. 145-148.

Verslag van de opgravingen die sinds 1977 door de leden van de vereniging worden uitgevoerd op het afbraakterrein aan het Dobbelslot te Gent en waar resten van het vroegere Tempelhof werden teruggevonden. Geïllustreerd.

11. LALEMAN M.C., *Oude Bodemvondsten. Karolingisch kapiteel*, in *Stadsarcheologie*, jg. 3, (1979), nr. 1, p. 47-53.

Bespreking van een oud Ioniserend komposiet kapiteel, gevonden Sint-Machariusstraat 5, dat gelijkenis vertoont met een reeks kapitelen uit de Karolingische periode.

12. *Oude koeien uit de gracht... Gent*, s.d., (1979).

Een vijftiental steekkaarten betreffende: stadsarcheologische kaarten, het Tempelhof, het Toreken aan de Vrijdagmarkt, een brandresten-graf in de Pekelharing, de Corduwaniersstraat 35 - 41, vestingmuur met Waltoren (Nieuwbrugkaai), opgraving in de Bijloke-abdij, een Karolingisch kapiteel, prospectie in de Gouvernementstraat, het Rijkhovesteen, de St.-Machariuswijk.

13. VAN DOORNE V., *Prospectie Gouvernementstraat*, in *Stadsarcheologie*, 3, (1979), nr. 2, p. 24-37.

Belangrijk artikel waarin op basis van archeologische vondsten besloten wordt dat de oudste portus van Gent niet lag op de hogere zandrug links van de Schelde (lokalisatie door A. Verhulst) maar iets zuidelijker, meer bepaald naast en ten zuiden van de Sint-Janskerk, de latere Sint-Baafskathedraal. Een overzicht van het historisch onderzoek, beschrijving van de grondsporen, bespreking van de ceramiek, de benen voorwerpen en de dierresten. Dit laatste door Achilles Gautier van het Geologisch Instituut.

14. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie*, jg. 3, (1979), nr. 1, p. 36-40.

Bespreking van vondsten in het Dobbelslot (o.m. hoofd van 14de-eeuwse ruitersstatuette), in de Gouvernementstraat, bij de Graslei, in Onderbergen, in de Skiweg en bij het Kerkplein te Sint-Martens-Latem (hof van Lathem, eertijds eigendom van de Sint-Baafsabdij). Geïllustreerd.

15. *Id.*, 3, (1979), nr. 2, p. 38-41.

Vondstmeldingen: korte bespreking van de vondsten aan de Lieve (kollektorenwerken), aan het Dobbelslot, in Gewad nr. 13 (vuurpotten), in de Goudstraat-Beersteeg (gepolychromeerde plank), aan de Nieuwbrugkaai (hoektoren), in het Rijkhovesteen.

16. *Vondsten bij wegenwerken, Rasphuisstraat*, in *Stadsarcheologie*, 3 (1979), nr. 1, p. 29-35.

Het materiaal dat bij de prospecties (1976 en 1977) werd bovengehaald dateert hoofdzakelijk uit de 13de - 18de eeuw. O.m. vondst van lederen messchede (14de - 15de eeuw). Geïllustreerd.

Middeleeuwen

17. BOONE M.G.R. en REUSENS B., *Topografische verdeling van de welvaart te Gent aan het eind van de 15de eeuw*, in *Spiegel Historiae*, 14, (1979), p. 541-545.

Aan de hand van fiskale dokumentatie en de schepenregisters bewaard in het Gentse Stadsarchief kan het sociale profiel van de Gentse bevolking op het einde van de 15de eeuw omlijnd worden. Tegenover een kleine top van grote belastingbetalers staat een massa arme lieden die nauwelijks of geen fiskale bijdrage leverden. De auteur weet de rijke straten te bepalen en konkludeert dat de verarming naar de buitenwijken toe opvallend is.

18. VAN CAENEGEM R.C. en L. MILIS, *Kritische uitgave van de „Grote Keure” van Filips van de Elzas, graaf van Vlaanderen, voor Gent en Brugge (1165-1177)*, (*Studia Historica Gandensia*, nr. 222). Overdruk uit: *Handelingen van de Kon. Commissie van Geschiedenis*, CXLIII, (1977), p. 207-257, Gent, 1978.

Kritische uitgave van deze belangrijke grafelijke verordening. Door een aantal bepalingen over strafrecht, strafprocesrecht en gerechtelijke organisatie werd een grondige vernieuwing ingevoerd in het stedelijk gerechtsleven.

Moderne Tijden

19. DECAVELE J., *Plan van Gent tijdens de belegering van 1708*, door Jacob Harrewyn, in *Gent Werkt*, 1979, nr. 41-42, p. 115-120.

Het plan van Gent tijdens de belegering van de geallieerden van 24 tot 31 december 1708 werd wellicht in 1709 vervaardigd door de graveur Jacob Harrewyn (1661- na 1732). De auteur geeft een algemene situering van de krijgsverrichtingen in de Spaanse Successieoorlog (1701-1713/14), bespreekt de belegering, beschrijft het plan en geeft een bibliografie. Geïllustreerd.

20. LEMAITRE Ch., *Relation de mon voyage de Flandre, de Hollande et de Zélande fait en mil six cent quatre vint et un*. (*Annales littéraires de l'Université de Besançon*, 213), Parijs, 1978.

Reisverhaal van de priester Charles Lemaitre († 1688) die in 1681 ook Gent bezocht en vooral over de kloosters en geestelijkheid enkele merkwaardigheden meedeelt.

21. VAN IMPE E., *Marie-Christina van Oostenrijk. Gouvernante-Generaal van de Zuidelijke Nederlanden 1781-1789 ; 1790-1792*, (*An-*

ciens pays et Assemblées d'Etats. Standen en Landen. LXXVII), Kortrijk-Heule, 1979.

Dit boeiend en ontroerend boek werd ter bespreking toegestuurd. Daar de *HMGOG* geen rubriek boekbesprekingen bevat wordt dit werk in deze bibliografie opgenomen. Gent zelf komt slechts hier en daar ter sprake. Toch is het een uiterst interessant werk om de werking van de Oostenrijkse regering in de Zuidelijke Nederlanden te begrijpen. Marie-Christina (1742-1798), dochter van Maria-Theresia en gehuwd met Albert-Casimir van Saksen-Teschen, was gouvernante-generaal in de Oostenrijkse Nederlanden van 1781-1793. Onder Jozef II speelde ze een louter representatieve rol, terwijl de macht bij de gevormachte minister lag. In haar gouvernementsperiode worden een democratische en een conservatieve periode onderscheiden. De auteur gaat tevens in op de staatsorganisatie van het Oostenrijks bewind in de Zuidelijke Nederlanden.

22. VAN SELM B., *The schoolmaster Gerard de Vivere, in Quaerendo*, VII, 3, (1977), p. 209-242.

De Gentse schoolmeester Geeraert van den Vivere week, waarschijnlijk om religieuze motieven, uit naar Keulen en kreeg daar in 1563 van de magistraat de toelating om een schooltje te openen, waar hij Frans en wiskunde onderwees. In 1575 vestigde hij zich te Antwerpen. Zowel in Keulen als in Antwerpen publiceerde hij leerboeken voor het Frans taalonderwijs, o.m. de allereerste Franse grammatica die ooit in het Duits geschreven werd. Zijn merkwaardigste schoolboek was evenwel de *Dialogues Francois-Flamengs, traictants du fait de la Marchandise* (1e ed., Antwerpen, 1573). Als bevattelijk leerboek voor beginners in de Franse taalstudie werd het bijzonder populair in de Nederlanden en — in zijn Duitse versie — in Duitsland; door zijn inhoud vormt het bovendien een eersterangsbron voor de kennis van de koopmanschap en het dagelijkse leven in een zestiende-eeuwse stad. In een Appendix worden alle publikaties van Van de Vivere in hun verschillende edities opgesomd.

23. WATERSCHOOT W., *Lucas d'Heere in plano, in Koninklijke Soevereine Hoofdkamer van Retorica „De Fontaine” te Gent. Jaarboek 1976-1977*, dl. I, XXVII (tweede reeks, nr. 19), Gent, 1978, p. 97-111.

Weergave en bespreking van de vier sonnetten op folio plano die Lucas d'Heere schreef ter ere van Willem van Oranje in 1577(?). De originele tekst bevindt zich in een achttiende-eeuws convoluit thans in de bibliotheek van de St.-Pieters- en Paulusabdij te Denendermonde (Oud Fonds, signatuur 04B).

Hedendaagse Tijd

24. BALTHAZAR H. e.a., *Sint-Amandsberg. Grondlijnen voor een demografische, sociaal-ekonomische en politieke geschiedenis (1830-1976)*, in *Jaarboek van de Heemkundige Kring De Oost-Oudburg*, XV, (1978), p. 3-64.

Uit een geheel van gegevens verzameld door de staf van het Seminarie voor Nieuwste Geschiedenis van de R.U.G., werden de meest coherente stukken door de auteur omgezet tot een vijftal hoofdstukken die de demografische, sociaal-ekonomische en politieke evolutie schetsen. Talrijke tabellen. Geïllustreerd.

25. *Britten en Amerikanen in Gent. Het vredesverdrag van 1814. Stad Gent. Museum Arnold Vander Haegben. Catalogus van de tentoonstelling juli-augustus 1979*, Gent, 1979, 41 blz.

De Vrede van Gent die werd gesloten op 24 december 1814 betekende een wederzijdse verzaking aan de vijandelijkheden tussen de Verenigde Staten en Engeland. Aan de hand van een honderdtal nummers wordt een beeld opgehangen van de twee partijen, van Gent rond 1814 met de onderhandelingsplaatsen, van de eigenlijke onderhandelingen, de ondertekening en de feestelijkheden en tenslotte van de herdenkingen van de 100- en 150-jarige ondertekening van de Vrede.

26. STEELS M., *De cholera-epidemie van 1866*, in *Gendtsche-Tijdinghen*, 8, 1979, p. 250-258.

Overzicht van de cholera-epidemie die uitbrak op 11 mei 1866 en die te Gent 2.769 dodelijke slachtoffers maakte.

27. ID., *Gent in 1866. Het cholera-jaar*, in *Ghendtsche-Tijdinghen*, 8, 1979, p. 231-250.

Overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen in 1866. Geïllustreerd.

28. ID., *De volkstelling van 1866*, in *Ghendtsche-Tijdinghen*, 8, 1979, p.259-264.

Een onderzoek van de volkstelling gehouden op 31 december 1866 : structuur van de bevolking, kindersterfte, doodsoorzaken, inwijking, taal, arbeid.

29. ID., *Gent in 1862. Meer dan 5.000 werkloze katoenarbeiders*, in *Ghendtsche-Tijdinghen*, 8, (1979), p. 4-23.

30. ID., *Gent in 1863*, in *Gendtsche-Tijdinghen*, 8, (1979), p. 55-80.

31. ID., *Gent in 1864*, in *Gendtsche-Tijdinghen*, 8, (1979), p. 115-138.

Kerkgeschiedenis, abdijen, kloosters

32. ART J., *Herders en parochianen. Kerkelijkheidsbeleving betreffende het bisdom Gent, 1830-1914*, (*Verhandelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, XIV), Gent, 1979, 223 blz.

Verhandeling waarin gepoogd wordt de beschikbare kerkelijkheidsgegevens over het bisdom Gent tussen 1830 en 1914 — voor zover die in kerkelijk archief bewaard worden — samen te brengen. De verhandeling gaat verder in op de streefpunten van de pastoraal onder bisschop Van de Velde, Delebecque, Bracq, Stillemans; op de relationes status dioecesis en de algemene overzichten; op de praktijkgegevens in de stad Gent, randgemeenten en op het platteland. Met lijst van geciteerde bronnen en werken, tabellen, grafieken, indices.

33. AUDENAERT W., *Kennismaking met de Gentse Karmelieten*, Gent, 1979, 71 blz.

Een gids tot het Gentse Karmelietenklooster met de beschrijving van de gebouwen en de kunstvoorwerpen. Geïllustreerd.

34. ID., *Uit het Theses-Dossier van de Karmelorden in België, 1653-1800. Besloten met een standcatalogus van het theses-fonds bij de Gentse Karmelieten*, Gent, 1979, 287 blz.

Gestencilde bijdrage over de standpunten en stellingen die werden ingenomen door de Karmelieten en/of Diskalsen. Geïllustreerd. Met lijst van namen.

35. DE KEYZER B., *De St.-Michielskerk te Gent*, s.l., 1979. Historische schets van de Sint-Michielskerk te Gent, opgesteld bij de voltooiing van de jongste restauratie die duurde vanaf 1 april 1972 tot oktober 1979. Met beschrijving van de kunstwerken. Geïllustreerd.

36. *Sint-Michielskerk. Kerkschat en iconografie. Catalogus van de tentoonstelling ingericht door de Kerkfabriek, 14-23 juli 1979*, Gent, 1979, 56 blz.

De samensteller P. Verbraeken onderscheidde in deze tentoonstelling twee delen: de kerkschat en de ikonografie. De kerkschat bevat de edelsmeedkunst en de borduurkunst. De ikonografie wordt onderverdeeld in oude ikonografie en verder in schilderijen, akwarellen en etsen van 20ste-eeuwse kunstenaars.

37. TREFOIS C., *De Romaanse Sint-Martinuskerk te Melle in Heemkundige Vereniging De Gonde*, Melle, 9, (1978), p. 165-169.

Bespreking van de geschiedenis en architectuur van de middeleeuwse (midden 12de eeuw) kerk te Melle die in 1837 werd gesloopt. De bouwtrant van deze kerk vertoonde parallelle overeenkomsten met de dorpskerken van Kalken, Baaigem, Merendree, Afsnee e.a.

38. *Une translation de Reliques à Gand en 944. Le Sermo de Adventu Sanctorum Wandregisili, Ansberti et Vulframni in Blandinium. Publié avec une introduction et des notes par N.-N. Huyghebaert. (Koninklijke Academie van België. Koninklijke Commissie voor Geschiedenis. Verzameling teksten voor de studie van de geschiedenis in België)*, Brussel, 1978, CXXXV + 74 blz.

Heruitgave van de voor de Gentse abdijschiedenis belangrijke tekst over de overbrenging van de relieken van de heiligen Wandril, Ansbert en Wulfram door graaf Arnould en Gerard van Brogne omstreeks 23 augustus 944 vanuit Boulogne. Deze uitgave gebeurde op basis van het enige archetype-manuskript bewaard in de Bibliothèque Nationale te Parijs. Voorafgegaan door een uitgebreide inleiding.

39. VAN DE WIEL C., *Bijdrage tot zes eeuwen Cisterciënzerdocumentatie (1153-1797)*, in *Citeaux commentarii cistercienses*, 30, (1979), p. 41-91.

Korte vermelding van de Bijloke (Portus Beatae Mariae) te Gent en de abdij van Doornzele (Aurea cella) te Evergem en te Gent.

40. VAN HEDDEGHEM A., *Een Middeleeuws Abdijhospitaal. De Oude Bijloke - Gentse hospitalen en ziekenverzorging, 1146-1797*, Antwerpen, 1978, 323 blz.

De auteur bespreekt niet enkel het Bijlokehospitaal, Bijlokeklooster en de Bijlokeabdij, maar behandelt eveneens het godshuis O.L.V. te Lazerie, het St.-Janshospitaal, de abdijsospitalen van St.-Baafs en van St.-Pieters en de Gentse privé-hospitalen (in de middeleeuwen). Met lijst van de eenendertig abdissen van de Bijlokeabdij, algemene literatuuropgave, bibliografische en archivalische verwijzingen, documenten betreffende de ruiling van de Bijlokegrond tegen bouwgrond, de plechtige eerste steenlegging van het nieuwe ziekenhuis De Bijloke (16 september 1976). Geïllustreerd.

Gebouwen en stadsbeeld

41. *Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur. Deel 4 nb. Stad Gent. Noord-Oost Gent*, 1979, 648 blz.

Snelinventaris van het noordoostelijk deel van het gebied gelegen tussen de stadsversterkingen van de eerste helft van de 13de eeuw tot de zestiende-eeuwse stadswalling. Ingeleid door een overzicht op de historische en stadsgeschiedkundige evolutie van Gent.

Rijk geïllustreerd. Met fotoregister, volledige lijst der straten, register der architecten en restaurateurs, beknopte literatuuropgave, lijst van beschermde monumenten en landschappen en belangrijke gebouwen.

42. *Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur. Deel 4nb. Stad Gent. Zuid-West*, Gent, 1979.

Bespreking van het bouwkundig erfgoed van het zuidwestelijk gedeelte gelegen tussen de omwalling van de 13de eeuw en de 16de-eeuwse vestigingsgordel. Rijk geïllustreerd. Met fotoregister, volledige lijst der straten, register der architecten en restaurateurs, beknopte literatuuropgave, lijst van beschermde monumenten en landschappen en belangrijke gebouwen.

43. DECAVELE J., *Gent houdt de (Sint-Niklaas-) kerk in het midden, in Toerisme in Oost-Vlaanderen*, 28, (1979) p. 139-148.

44. DEROM S., *De Gentse stenen, in Stadsarcheologie*, 3, (1979), nr. 2, p. 2-10.

In 1191 kregen de Gentenaars de officiële toelating om versterkte stenen huizen te bouwen. Bij de Gras- en Koornlei, de marktplaatsen en oude verkeersaders werden huizen in Doornikse natuursteen opgetrokken. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de stenen met een gekanteelde gevel en met een trapgevel enerzijds, tussen het Romaans type en het Gotisch type anderzijds. Later verschijnt ook nog het type met getrapte dakvensters. Geïllustreerd.

45. LALEMAN M.C. en J. VAN CLEVEN, *Kasteel Maaltebrugge. Neogotische huiskapel, in Stadsarcheologie*, 3, (1979), nr. 2, p. 11-23.

Interessant artikel over de neogotische huiskapel van het kasteel Maaltebrugge (ca. 1860-1861) ontworpen door Bethune voor de Hemptinne. Historiek en beschrijving. Geïllustreerd. Ruim kritisch apparaat.

46. *Het stadhuisbeeld door de eeuwen heen. Historische iconografie van het Gentse stadhuis*, Gent, 1979, 44 blz.

Aan de hand van drieënzestig documenten wordt in deze catalogus, samengesteld door de Gentse Dienst voor Monumentenzorg en Stadsarcheologie (I. DE RIJCKE-VERHEUGEN, J. VANDENHOUTE en G. VAN DOORNE) en het Seminarie voor Geschiedenis van de Bouwkunst van de R.U.G. (F. VAN TYGHEM), een overzicht ge-

geven van het belangrijkste beeldend materiaal in verband met het Gentse stadhuis. Speciaal zijn te vermelden de recent ontdekte restauratieplannen van ca. 1870, die voor het eerst werden tentoongesteld.

47. VAN TYGHEM F., *Het stadhuis van Gent. Voorgeschiedenis. Bouwgeschiedenis. Veranderingswerken. Restauraties. Beschrijving. Stijl-analyse (Verhandeling van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Schone Kunsten. (Jg. XL., Nr. 5), Brussel, 1978, 2 dln, 605 + 629 blz.*

Belangrijk werk over het Gentse stadhuis. Achtereenvolgens worden besproken: de verdwenen schepenhuisen; de bouw van de nieuwe schepenhuisen en de aanpalende gebouwen, van de XVde tot en met de XVIIIde eeuw; de veranderingen en restauraties uitgevoerd in de XIXde en XXste eeuw; de beschrijving en vergelijkende stijl-analyse van de architectonisch belangrijke onderdelen van het stadhuiscomplex. Met *résumé*, lijst van bronnen en bibliografie, lijst van afbeeldingen en platen, herkomst van de afbeeldingen, register. Rijk geïllustreerd. Het tweede deel omvat de bijlagen.

48. *Werken aan het Belfort. Stad Gent, Gent, 1979, 24 blz.*

Brochure (Dienst Monumentenzorg en Stadsarcheologie) ter gelegenheid van de restauratie van het Belfort welke in 1980 zal beëindigd zijn.

49. *Bedreigd... Gemeenteschool „Zonder naam, niet zonder hart” in Stadsarcheologie, 3, (1979), 2, p. 42-43.*

Bespreking van deze school in de Sint-Machariusstraat. Het is één der eerste scholen tussen 1859 en 1860 gebouwd naar een ontwerp van stadsarchitect Adolph Pauli (1820-1895).

Sociale geschiedenis

50. AVONDT'S G., HANNES J., SCHOLLIERS E., SCHOLLIERS P., TASSIN A., *De Gentse textielarbeiders in de 19de en 20ste eeuw. Dossier 4. Lonen in de weverij van het bedrijf A. Voortman - N.V. Texas, 1835-1925, (Centrum voor Hedendaagse Sociale Geschiedenis), Brussel, 1979, 97 blz.*

Terwijl dossier 3 een overzicht gaf van de lonen in de spinnerij van de firma A. Voortman - N.V. Texas, worden in dit dossier de lonen uit de weverij weergegeven. Zoals in dossier 3 verwerkte de computer de gegevens uit de loonboeken, maakte er totaalkategorieën van, berekende bruto- en nettoweeklonen alsmede het verdiend dagloon. Met grafieken op semi-logaritmische schaal.

51. DE BELDER J., *De Gentse textielarbeiders in de 19de en 20ste eeuw*, in *Tijdschrift voor geschiedenis*, jg. 92, (1979), p. 187-192.

Uitvoerige bespreking van de reeks uitgegeven door het *Centrum voor Hedendaagse Sociale Geschiedenis van de Vrije Universiteit te Brussel* gewijd aan de levensstandaard van de Gentse textielarbeiders in de 19de en 20ste eeuw onder de titel *De Gentse textielarbeiders in de 19de en 20ste eeuw*.

52. R. DE HERDT en B. DE GRAEVE, *Kinderarbeid van omstreeks 1800 tot 1914*, (*Stadsbestuur Gent. Museum voor Industriële Archeologie en Textiel*), Gent, 1979, 135 blz.

Rijk geïllustreerde catalogus van een tentoonstelling die van 1 tot 23 september 1979 werd georganiseerd door het in oprichting zijnde M.I.A.T. in het Museum Vander Haeghen te Gent.

Vooraf de hoofdstukken arbeidsomstandigheden, levensomstandigheden en arbeid in de textielsector handelen over Gentse toestanden.

53. VAN LERBERGE R., *De geschiedenis van de Bond Moyson. De betekenis van de mutualiteit in de ontwikkeling van de Gentse arbeidersbeweging in samenwerking met de F.S.M.* *Bond Moyson (Gent-Eeklo)*, 1979, 171 blz.

Een interessant overzicht van deze socialistische ziekenbond vanaf de oprichting in 1875 van de vrijzinnige ziekenbeurs Moyson's Vereniging door een handvol wevers tot de werking van de Bond Moyson in de zestiger jaren van onze eeuw. In februari 1886 zou de Bond der Ziekenbeurzen Moyson gesticht worden. Op 1 september 1889 ging de eigenlijke Bond Moyson van start, welke in 1890 de definitieve steun zou krijgen van de verschillende bij de Bond aangesloten verenigingen. De periode 1890 - 1910 betekende een weg naar de zelfstandigheid. In 1910 werd de Bond een wettig erkende maatschappij voor onderlinge bijstand. Nadat reeds in 1921 beslist was een kliniek op te richten, opende in 1928 de Volkskliniek in de St.-Margrietstraat haar deuren. In 1936 waren er in de Bond meer dan 61.000 leden ingeschreven. Na 1945 zou de geschiedenis van de Bond nauw samenhangen met de invoering van de sociale zekerheid. Geïllustreerd.

Industriële Archeologie

54. COPPEJANS - DESMEDT H., *De Belgische textielnijverheid op nieuwe wegen door een nieuwe mentaliteit. Schets van een historisch ontwikkelingsproces*, in *Handelingen. Vijfde Nationaal Kongres voor Industriële Archeologie. Textiel*. Gent, 26-27 november 1977, Gent, 1979, p. 25-51.

De auteur geeft een duidelijk overzicht van de ontwikkeling van de Belgische textielnijverheid sinds de industriële revolutie. Gezien het belang van Gent als textielstad handelt dit artikel in belangrijke mate over de ontwikkeling van de Gentse vlas- en katoennijverheid. Geïllustreerd.

55. DE HERDT R., *Het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel te Gent*, in *Handelingen. Vijfde Nationaal Kongres voor Industriële Archeologie*. Gent, 26-27 november 1977, Gent, 1979, p. 213-220.

Bespreking van doel en mogelijkheden van het M.I.A.T. Voorstelling van de voormalige fabriek G. en M. Van Acker als museum. Geïllustreerd.

56. ID. en J. DE RO, *Fabriekscomplex „La Lieve”*. *Industriële Archeologie*, in *Stadsarcheologie*, jg. 3, (1979), p. 2-17.

Sinds korte tijd wordt in het nog jonge Museum voor Industriële Archeologie en Textiel gewerkt aan het rekupereren van allerlei voorwerpen in verband met het vroegere industriële Gent. Eén van de eerste bedrijven waarvan gepoogd werd zoveel mogelijk documenten te verzamelen was het voormalige bedrijf „La Lieve” (Textile-Déchets) aan de Wiedauwkaai. Van het bedrijf in afbraak werden foto's en dia's verzameld en tegelijkertijd werd een schets gemaakt van de bouwevolutie van het bedrijf. Geïllustreerd.

57. DESEYN G., *Rechtstreekse invloeden der Gentse textielindustriëlen op de 19de-eeuwse stadsontwikkeling: bedrijfsinplantingen, arbeidershuisvesting en openbare werken*, in *Handelingen. Vijfde Nationaal Kongres voor Industriële Archeologie. Textiel. Gent*, 26-27 november 1977, Gent, 1979, p. 171-199.

De auteur poogt na te gaan welke de impact was van de Gentse industriëlen op de 19de-eeuwse stadsontwikkeling. Hij onderzoekt de belangstelling van de burgerij voor de volkshuisvesting, wijst op het ontstaan van kwartierwoningen en beluiken, onderzoekt de speculatie van de burgerij o.m. als gevolg van de wet van 1 juli 1858 (het onteigenen voor de sanering van ongezonde buurten) en bespreekt de stadsuitbreiding in de tweede helft van de 19de eeuw. Geïllustreerd.

58. DE VISSER J., *Lieven Bauwens en de industriële revolutie in Gent*, in *Spiegel Historiaal*, 1979, p.19-25.

De innovatie van de mule-jenny te Gent betekende een mijlpaal in de ontwikkeling van de Gense katoenindustrie. Geïllustreerd.

59. ID., *Mechanisering en economische groei : de Gentse katoenindustrie in de eerste helft van de 19de eeuw*, in *Handelingen. Vijfde Nationaal Kongres voor Industriële Archeologie. Textiel. Gent, 26-27 november 1977*, Gent, 1979, p. 53-76.

De relatie tussen de mechanisering en de economische groei wordt bestudeerd aan de hand van drie belangrijke vernieuwingen die de Gentse katoennijverheid in de eerste helft van de 19de eeuw kende. Eerst en vooral het aanwenden van de eerste mechanische spinnmolen door Lieven Bauwens. Vervolgens het gebruik van de stoommachine en tenslotte de invoering van het mechanisch weefgetouw, het „power loom”. De auteur komt tot het besluit dat enkel de introductie van de mule-jenny werkelijk tot een „omwenteling” leidde. De Gentse katoennijverheid was bovendien in de eerste helft van de 19de eeuw nog te onbelangrijk om als konjunkturbepalende faktor te fungeren. Geïllustreerd.

60. LINTERS A., *Het gebruik van stoommachines in de Oostvlaamse nijverheid, vooral de textielnijverheid, vóór 1840. Een overzicht a.b.v. het provinciale fonds „de commodo et incommodo”*, in *Handelingen. Vijfde Nationaal Kongres voor Industriële Archeologie. Textiel. Gent, 26-27 november 1977*, p. 251-279.

De auteur poogt een overzicht op te stellen van de beschikbare documenten, formuleert een aantal hypothesen en geeft een interessante kronologische lijst der beschikbare dossiers. Uiteraard heeft het merendeel der machines betrekking op Gent. Geïllustreerd.

61. ID., *De Gentse beluiken : een 19de eeuwse proletarische woonvorm*, in *Bouwkundig erfgoed in Vlaanderen*, nr. 46, (1979), p. 40-46 en nr. 47, (1979), p. 32-42. Geïllustreerd.

Overzichtsartikel over de beluiken te Gent.

62. *Onderzoek naar de Gentse beluiken : bouwfysische, sociologische, historische en kunsthistorische evaluatie. (WIARUG. Seminarie voor Nieuwste Geschiedenis)*, Gent, 1978, 121 blz.

Door een tiental auteurs werd in teamverband o.l.v. prof. H. BAL-THAZAR een dossier opgemaakt betreffende de nog bestaande Gentse beluiken. In het oog sprongen : de zeer vroege beluikenbouw en de opeenvolgende generatie beluiken van ca. 1830 tot de eeuwwisseling, alsook het verbluffend grote aantal. In dit onderzoek krijgt men een geschiedenis van deze industriële huisvestingsvorm, een evaluatie (sociologisch, bouwtechnisch, historisch, kunsthistorisch), alsmede overzichtstabellen, een prioriteitenlijst en een index. Geïllustreerd.

63. SCHOLLIERS P., *Een gelukkig toeval: de brand van de spinnerij van N.V. Texas in 1880*, in *Handelingen. Vijfde Nationaal Kongres voor Industriële Archeologie. Textiel. Gent, 26-27 november 1977*, Gent, 1979, p. 77-84.

In maart 1880 brandden de gebouwen van de spinnerij tot op de grond af. Voor de directie was dit een gelegenheid om deze totaal verouderde afdeling geheel te vernieuwen. Bewijzen dat de directie een hand in de brand had zijn er niet. De modernisering van de spinnerij die werd doorgevoerd onder economisch gunstige omstandigheden, bracht de N.V. Voortman er opnieuw bovenop. Voor de arbeiders bracht de modernisering weinig verbetering: de arbeidsduur steeg, het loon bleef konstant.

64. SORBER F., *De evolutie van de katoendruk in de Gentse onderneming Voortman, 1790-1890*, in *Handelingen. Vijfde Nationaal Kongres voor Industriële Archeologie. Textiel. Gent, 26-27 november 1977*, Gent, 1979, p. 153-158.

De katoendrukkerij Frans De Vos en Voortman werd opgericht in 1790 en was actief tot in 1890. Stoffen van zeer hoge kwaliteit werden niet voortgebracht. Eerder langzaam werden de technische en chemische vernieuwingen overgenomen, zodat de firma niet in de mogelijkheid verkeerde te concurreren met kwaliteitsstoffen uit het buitenland. Geïllustreerd.

65. VAN IMPE D., *Van fabriek tot hotel*, in *Handelingen. Vijfde Nationaal Kongres voor Industriële Archeologie. Textiel. Gent, 26-27 november 1977*, Gent, 1979, p. 201-206.

Onderzoek naar de mogelijkheden van de fabriek Schulze (voorheen de Gandt van der Schueren, 1839), in de Korianderstraat te Gent. Industrieel-archeologische, structureel-stedebouwkundige en historische situering. Geïllustreerd.

Kunst en Cultuur

66. BRAEKMAN W.L., *Een onbekend Gents handschrift met rederijkers teksten*, in *Koninklijke Soevereine Hoofdkamer van Retorica „De Fonteyne” te Gent. Jaarboek, 1976-1977*, dl. I, XXVII (tweede reeks: nr. 19), Gent, 1978, p. 61-95.

In de verzamelbundel Hs. 1682 van de Gentse Universiteitsbibliotheek vindt men enkele handschriften met refreinen, rijmspreuken en dichtten uit de zestiende eeuw alsook een tekst van een kluchtspel dat in het standaardwerk van W.H.M. Hummelen, *Repertorium van het Rederijkersdrama 1500 - ca 1620* niet vermeld wordt. Het kluchtspel brengt gegevens aan het licht over de Gentse ommegang. Uitgave van de teksten.

67. DAENENS L., *Meubelkunst in Oost-Vlaanderen*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, 28, (1979), p. 121-132.

De aandacht wordt gevestigd op hoofdzakelijk Gentse meubelen en meubelmakers. Geïllustreerd.

68. DE BISSCOP N., *Een ongewoon „drakenkleed” in het Museum voor Sierkunst te Gent*, in *Artes Textiles. Bijdragen tot de Geschiedenis van de Tapijt-, Borduur- en Textielkunst*, IX, (1978), p. 145-153.

Het Chinees „drakenkleed” uit de Ch'ing dynastie (1644-1912) kan ondergebracht worden bij de officiële gewaden die in tegenstelling tot de hofgewaden voor staatsceremonies bij een groter aantal gelegenheden werden gedragen. Geïllustreerd.

69. DE KEYSER B., *Glazeniers en Glasramen in Oost-Vlaanderen*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, 28, (1979), p. 25-36.

Met een lijst van glazeniers (16de - 20ste eeuw), waaronder vele Gentenaars.

70. ID., *Vioolbouwers in Oost-Vlaanderen vroeger en nu*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, 28, (1979), p. 73-78.

Met o.m. een lijst van vioolbouwers (16de - 20ste eeuw), waaronder vele Gentenaars. Geïllustreerd.

71. DELAUNOIS G., *Nederlandstalig toneel in Gent tijdens het Verenigd Koninkrijk*, in *Koninklijke Soevereine Hoofdkamer van Rhetorica „de Fontaine” te Gent. Jaarboek, 1976-1977*, dl. I, XXVII, (tweede reeks : nr. 19), Gent, 1978, p. 120-136.

De auteur poogt een beeld op te hangen van het Nederlandstalig toneel in Gent om beter het sociaal en politiek klimaat en de toestanden op taalgebied te Gent te leren begrijpen. Het artikel valt uiteen in twee delen : de Hollandse reisvoorstellingen en het toneel gebracht door de Gentse „Fontaine”. Geïllustreerd.

72. *De Lyrische Kunst te Gent in de 19de eeuw. Stad Gent. Bijloke-museum. Tentoonstelling 7 september - 7 oktober 1979*, 61 blz. Geïllustreerd.

Catalogus van de hand van A. NENQUIN - VAN KERSCHAUER.

De catalogus geeft een geschiedkundig overzicht van de Gentse opera (in 1698 werd voor het eerst een opera te Gent opgevoerd), van het Nederlands Toneel, van Gentse liefhebbersgezelschappen, van de sociale aspecten aan deze opera verbonden en van componisten en uitvoerders.

73. DEROLEZ A., *The Library of Raphaël de Marcatellis, Abbot of St. Bavon's, Ghent 1437-1508*, Gent, 1979, 335 blz.

Rijk geïllustreerde uitgave die bij wijze van catalogus verschijnt bij de tentoonstelling „De Bibliotheek van Raphaël de Marcatellis (1437-1508)” die werd georganiseerd in de Universiteitsbibliotheek te Gent van 17 september tot 26 oktober 1979 ter gelegenheid van het op rust gaan van prof. K.G. Van Acker, hoofdbibliothecaris.

Raphaël de Marcatellis, natuurlijke zoon van Filips de Goede, bracht op het einde van de 15de en het begin van de 16de eeuw een beroemde verzameling luxe-handschriften bijeen. Deze vallen op door hun groot formaat, kwaliteitsperkament, rijke illustratie en versiering. Veelal zijn het kopieën van gedrukte boeken, maar ook zeldzame teksten en unica zijn aanwezig. Alle zestig bewaarde boeken uit de bibliotheek werden vervaardigd in ateliers te Gent en te Brugge. Met tabellen en index.

74. DETREMMERIE A., *Textiel in de Gentse musea*, in *Handelingen. Vijfde Nationaal Kongres voor Industriële Archeologie. Textiel*, Gent, 26-27 november 1977, Gent, p. 159-162.

Overzicht van de textielverzamelingen in het Bijlokemuseum en het Museum voor Sierkunst.

75. DE VOGELAERE F., *Hedendaagse keramiek in Oost-Vlaanderen*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, 28, (1979), p. 89-102.

Met aandacht voor een aantal Gentse kunstenaars zoals Carmen Dionyse, Oktaaf Landuyt, Achiel Pauwels, Paul De Bruyne, Marnix Hoys, Rik Vandeweye e.a.

76. DUVERGER J., *Frans Witspaen, tapijtwever en tapijthandelaar te Oudenaarde en te Gent*, in *Artes Textiles. Bijdragen tot de Geschiedenis van de Tapijt-, Borduur- en Textielkunst*, IX, (1978), p. 26-48.

Interessant artikel over de Vlaamse tapijtkunst (einde 16de - begin 17de eeuw).

77. HUYS P., *De kunstenaarsfamilie(s) De Vigne te Gent*, in *Gendtsche Tydinghen*, 8, (1979), p. 46-49.

Nota over de familie De Vigne.

78. *Karel van de Woestijne 1878-1929. Tentoonstellingscatalogus door Marc Somers. Met een inleiding door Albert Westerlinck en chronologisch raamwerk door Prof. em. M. Rutten. (Koninklijke Bibliotheek Albert I)*, Brussel, 1979, 178 blz., geïllustreerd.

Tentoonstellingscatalogus door het „Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven” te Antwerpen georganiseerd (naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van het overlijden van Karel van de Woestijne) in de Koninklijke Bibliotheek Albert I, van 16 juni tot 22 september 1979. Bespreking van vijfhonderdzeventig nummers in een prachtige bibliofiele uitgave.

79. MUSSCHOOT A.M., *Karel van de Woestijne en het Gents toneel*, in *Koninklijke Soevereine Hoofdkamer van Retorica „De Fonteine” te Gent. Jaarboek, 1976-1977*, dl. I, XXVII, (tweede reeks : nr. 19), Gent, 1978, p. 137-148.

Karel van de Woestijne ziet toneel in de eerste plaats als toneel-literatuur en niet als theater. Vanuit de bewondering van Karel van de Woestijne voor *Starkadd* groeit de belangstelling voor het toneel, zodat hij redakteur en zelfs hoofdredakteur werd van een eigen toneelblad *Het Toneel*. Dit blad vormde van 1899 tot 1902 een getrouwe spiegel van alle toneelactiviteiten in Gent.

80. NELEN J., *Nog over de restauratie van het Sint-Janspaneel uit het Lam Gods : een vakman in de houtbewerking aan het woord*, in *Bouwkundig erfgoed in Vlaanderen*, nr. 46, (1979), p. 16-20.

Beschouwingen van een vakman in verband met de vraag hoe het mogelijk was dat in het Sint-Janspaneel een plank met een strook spinthout werd gebruikt. Geïllustreerd.

81. VAN ACKER K.G., *Feestbundel. Aangeboden door zijn medewerkers*, Gent, 1979.

Bundeling van artikels van de hand van prof. Dr. K.G. Van Acker, hoofdbibliothecaris aan de Universiteitsbibliotheek te Gent.

(Anastatische herdrukken). Geïllustreerd. Voor Gent zijn belangrijk :

- *Historio-geografische studie over het Sint-Pietersdomein tussen Leie en Schelde.*
- *De middeleeuwse schouten van Sint-Pieters en Sint-Baafs in het Gentse.*
- *Bijdrage tot de geschiedenis der Librije van de Sint-Baafsabdij te Gent ; vorming, uitrusting, culturele waarde.*
- *De handschriften der vroegere Sint-Baafslibrije, thans nog bewaard in de Bibliotheek van het Kapittel van de Sint-Baafskathedraal te Gent.*
- *Nieuwe biografische gegevens over Raphaël de Marcatellis, abt van de Sint-Baafsabdij te Gent, bisschop van Rhodus, een post-Bourgondisch mecenas, stichter van een librije van verluchte handschriften, ° 1437 - 1508, 3 aug.*
- *Viglius en de librije van Sint-Baafs te Gent.*

- *Iconografische beschouwingen in verband met de 16de-eeuwse gegraveerde portretten der graven van Vlaanderen.*
- *Incunabelen in de bibliotheek van Sint-Baafs in 1572, volgens de catalogi van Gent, Brussel en Lokristi.*
- *De librije van Raphaël de Marcatellis, abt van Sint-Baafs en bisschop van Rhodus.*

82. VAN BOST F., *De adres of porseleinkaart*, in *Heemkundig Nieuws*, 6, (1978), 4, p. 12-14 en 6, (1978), 5, p. 5-7.

Overzicht en bespreking van het gebruik van de (Gentse) porseleinkaart.

83. VAN DER DONCKT - DUVERGER G., *Borduurwerkers en borduurwerk te Gent. Een bijdrage in Artes Textiles. Bijdragen tot de Geschiedenis van de Tapijt-, Borduur- en Textielkunst*, IX (1978), p. 92-124.

Vervolg van het in 1974 in betreffend tijdschrift (nr. VIII) gepubliceerde artikel. Het borduurwerk in het privaat en openbaar leven te Gent vóór 1800 wordt uitvoerig besproken. Achtereenvolgens worden besproken het borduurwerk voor profaan gebruik, voor kerkelijk gebruik en paramenten voor bijzondere gelegenheden en diensten. Met documenten. Geïllustreerd.

84. VAN DIJK - VANHOOREN L., *Kantwerkje „Dentelle de Gand à réseau varié”*, in *Oostvlaamse Zanten*, LIII, (1978), p. 179.

85. *Veertig kunstenaars rond Karel van de Woestijne. Karel van de Woestijne (1878-1929) en de kunst van zijn tijd met uittreksels uit zijn geschriften over kunst, samengesteld en ingeleid door Robert HOOZEE, (Provinciebestuur Oost-Vlaanderen - Stadsbestuur Gent, Museum voor Schone Kunsten, Gent, 20 januari - 11 maart 1979)*, Gent, 1979, 136 blz., rijk geïllustreerd.

Aan de hand van teksten geschreven door Karel van de Woestijne krijgt men een overzicht van het impressionisme ; het symbolisme ; de eerste Latemse groep ; Ensor ; Evenepoel ; Wouters ; Meunier ; Smits ; Laermans ; de drie Gentenaars : Delvin, Baertsoen en De Bruycker ; de tweede Latemse groep ; de nieuwe generatie. Met bibliografie.

Universiteit

86. BOSSAERT H., *Julius Mac Leod en de vervlaamsing, (Uit het verleden van de R.U.G., nr. 4)*, Gent, 1977, 94 blz.

De rol van de bioloog Julius Mac Leod, (1857 - 1919), bij de vervlaamsing van de Gentse universiteit en de bespreking van diens

Verlag aan de „Commissie belast met het Onderzoek van de Wenschelijkheid van het Inrichten van een Nederlandsche Hoogeschool in Vlaamsch België”, welke een hoogtepunt betekende in de strijd voor een Vlaamse universiteit te Gent.

87. DEELSTRA H., *De School van Kunsten en Ambachten (1826-1835) aan de Gentse universiteit, (Uit het verleden van de R.U.G., nr. 5)*, Gent, 1977, 67 blz. + illustraties.

Situering van het (hoger) technisch onderwijs vóór 1825 ; bespreking van het decreet van 13 mei 1825, nr. 27 en de uitvoering ervan te Gent. De eerste werking van de School van Kunsten en Ambachten (1826-1830) en de industrijschool (1830-1835).

Met bijlagen : biografische nota's over het onderwijzend corps : C.A. Bergsma, J.F. Lemaire, E. Jacquemijns, J.B. Valerius en D.J.B. Mareska ; toepassing van het decreet van 13 mei 1825 aan de hogescholen te Leuven, te Luik, te Utrecht, te Groningen en te Leiden.

88. ELAUT L., *Drie episoden in de geschiedenis van het geneeskundig hoger onderwijs te Gent, (Uit het verleden van de R.U.G., nr. 6)*, Gent, 1977, 39 blz.

Bondige monografieën over : de kopzorgen van professor Jozef Kluykens over de toestand in de verloskundige kliniek van de Gentse universiteit in 1832 ; professor Richard Boddaert en zijn zorg voor een practicum in het fundamenteel geneeskundig onderwijs ; de leermeesters van Elaut in de farmakologie (Jan Frans Heymans (1859-1932) en Korneel Heymans (1892-1968)).

89. OSSIEUR E., *Studenten en hun examens in de faculteit Geneeskunde R.U.G. (1829-1835), (Uit het verleden van de R.U.G.)*, Gent, 1978, 42 blz.

Alfabetische lijst van de studenten tijdens de aangeduide jaren, met korte bespreking.

90. SOMERS M., *Max Rooses in de Vervlaamingsstrijd om de Gentse Universiteit, (Uit het Verleden van de R.U.G., nr. 7)*, Gent, 1978, 115 blz.

De rol van de liberaal Max Rooses (1839-1914) in de vervlaamsing van de Gentse Universiteit.

91. STOLS E., *Latijns-Amerikaanse studenten aan de Rijksuniversiteit te Gent (1854-1914), (Uit het verleden van de R.U.G., nr. 1)*, Gent, 1976, 42 blz.

Een belangrijk aantal onder de vreemde studenten die aan de R.U.G. studeerden bestond uit Latijns-Amerikaanse studenten. Hierover krijgt men een eerste onderzoek en vraagstelling van de problemen. Met bijlagen en tabellen.

92. VANDERSTRAETEN M., *Het „Campo Santo” te Sint-Amandsberg*, in *Heemkundig Nieuws*, 6, (1978), 5, p. 14-16.
93. VANDEWIELE L.J., *Bij het eeuwfeest van het Laboratorium voor Toxicologie aan de Faculteit voor Farmaceutische Wetenschappen van de R.U.G., 1876-1976, (Uit het verleden van de R.U.G., nr. 2)*, Gent, 1976, 40 blz.

Na een inleiding over de geschiedenis van de toxicologie, volgt een overzicht van de discipline toxicologie aan de R.U.G. met bondige biografie van de professoren Theodore Swarts, Edouard Dubois, Maurice Delacre, Louis Gesche, René Goubau en Aubin Heyndrickx.

Heemkunde en Folklore

94. BALTHAZAR H., *Iets over de herkomst van het fortuin der familie Maeterlinck*, in *Heemkundig Nieuws*, 1, (1978), 1, p. 13-15.
95. BRUYNEEL F., *Administratieve kroniek van de gemeente Sint-Amandsberg. Tweede deel : 1886-1910*, in *Jaarboek van de Heemkundige Kring De Oost Oudburg*, XV, (1978), p. 65-89.

Overzicht van de belangrijkste administratieve aspecten van 1886 tot 1910.

96. DE BAETS A., *Opgravingen Abdij van Nieuwenbos-Heusden*, in *Heemkundige Vereniging De Gonde*, Melle, 4, (1975), p. 71-72.
97. ID., *De ridders van Roden en Jacob van Maerlant*, in *Heemkundige Vereniging de Gonde*, Melle, 8, (1978), p. 143-144.
98. ID., *Nieuwe kijk op de vroegste „Geschiedenis van Melle”*, in *Heemkundige Vereniging De Gonde*, Melle, 7, (1977), p. 115-118.
99. ID., *Het leen „Stuivenberg”*, in *Heemkundige Vereniging De Gonde*, Melle, 4, (1975), p. 69-70.
100. ID., *De „Aermenhuizen” te Melle*, in *Heemkundige Vereniging De Gonde*, Melle, 3, (1978), p. 53-55.

Aankoop van een armenhuis door de gemeente in 1842.

101. ID., *Waar stond de „Parebolmeulen”*, in *Heemkundige Vereniging De Gonde*, Melle, 8, 1978, p. 131-137.

Deze molen stond naast het Galgenbosch aan de grens van Melle met Merelbeke.

102. DEN HAESE P., *Ons dorp rond 1840*, in *Heemkundige Vereniging De Gonde*, Melle, 8, (1978), p. 131-137.

Op kaart wordt aangeduid wie te Melle in 1840 waar woonde ; met vermelding van het beroep.

103. EVERAERT G., *Patershol. Een gewoon burgershuis*, in *Stadsarcheologie*, jg. 3, (1979), nr. 1, p. 18-28.

Archeologische studie van het heden verwaarloosde burgershuis Zeugstraat 5, waarvan nog een verbouwingsaanvraag uit 1760 is bewaard. Geïllustreerd.

104. *Geschiedenis van Gentbrugge. Naar het onuitgegeven werk van WAEYTENS G., W. PATOOR en R. VAN DAMME. Vervolg 27. Gentbrugge na 1795. Historisch gedeelte (deel 1)*, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 15 sept. 1979.

105. GOEMINNE L., *Waar stond de windmolen vermeld in de Reinaert?* in *Heemkundig Nieuws*, 7, (1979), 3, p. 10-11.

In een kort betoog poogt de auteur aan te tonen dat met de windmolen in het Reinaert-verhaal de dorpsmolen van Lochristi bedoeld wordt.

106. GYSSELING M., *Principes van de straatnaamwijziging te Gent*, in *Naamkunde*, 11, (1979), afl. 1-2, p. 1-30. (Preprint).

Op 2 mei 1977 werd door het Gentse stadsbestuur een commissie ingesteld die belast werd met de studie van de straatnamen met als specifieke opdracht alternatieven voor te stellen voor twee of meermaals voorkomende straatnamen. Het vermelde artikel licht de principes toe die deze commissie in acht heeft genomen bij het uitwerken van haar voorstellen. Achtereenvolgens worden aspecten besproken in verband met : doelstelling ; criteria bij het elimineren ; toponymie ; dorp, kerk, molen, kouter ; plaats, plein ; personaliteiten ; titulatuur en voornamen ; diverse principes bij de naamwijziging ; Gentstraat, Antwerpsesteenweg ; modernisering van de spelling ; aan- of vaneenschrijven, de verbindingsklank -s ; alfabetisering.

107. ID., *Kaarten en prenten*, in *Heemkundig Nieuws*, 6, 1978, 6, p. 4-7.

Van 9 tot 11 september liep in convent Engelbertus de tentoonstelling „geschiedenis van de Gentse randgemeenten in kaart en beeld”. Het

besproken artikel is de inleiding tot de katalogoog, aangevuld met gegevens over de fusiegemeenten Destelbergen en Lochristi. Een overzicht van beschikbare handboeken, renteboeken en kaarten.

108. ID., *Het hof te Zingem. Bakermat van Sint-Amansberg*, in *Heemkundig Nieuws*, 1, (1978), 1, p. 7-9.

Zingem is een van de oudste boerderijen op het grondgebied van de voormalige gemeente Oostakker-Sint-Amansberg (7de-8ste eeuw). Zingem wordt geïdentificeerd met een boerderij aan de noordkant van de Antwerpse steenweg, tussen Verbindingsstraat en zuidoende van de Grondwetlaan (1571).

109. *Oude en nieuwe plaats- en straatnamen te Gentbrugge. Vervolg 10*, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 15 sept. 1979.

Bespreking van Leenstraat tot Meire.

110. POELMAN R., *Betekenis, organisatie en werking van een heemkundig documentatiecentrum*, in *Ons Heem*, 33, (1979), p. 85-89.

Bespreking van de betekenis, de organisatie en de werking van een documentatiecentrum.

111. ID., *Het „Maegher Goet” te Oostakker*, in *Heemkundig Nieuws*, 7, (1979), 2, p. 14-16.

Bondige historische schets van de hoeve, die de oudste nog oorspronkelijke hoeve van Oostakker is, gelegen op een mote. Geklasseerd bij Koninklijk Besluit van 11 augustus 1978.

112. STEELS M., *De inhuldiging van het standbeeld van Jacob van Artevelde*, in *Gendtsche-Tijdinghen*, 8, (1979), p. 80-93.

Het besluit een standbeeld van Jacob van Artevelde op de Vrijdagmarkt op te richten werd genomen in 1859. Het standbeeld werd ontworpen door P. de Vigne-Quyo. De inhuldiging had plaats in 1863. Geïllustreerd.

113. VAN GENT M., *Rivieren en kanalen te Gent*, in *Gendtsche-Tijdinghen*, 8, (1979), p. 265-274.

Synthetisch beeld van de oorsprong van de Gentse waterlopen : 1. gegraven waterlopen ter verdediging van de stad ; 2. waterlopen gegraven om de scheepvaart te bevorderen. Geïllustreerd.

114. VAN SEVEREN G., *Gentse steendrukkers uit de jaren 1840. Enkele flietsen uit het „Keepsake” van Clara Pernelle*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, 28, (1979), p. 1-12.

Bespreking van een aantal Gentse steendrukken (porseleinkaarten) en steendrukkers. Rijk geïllustreerd.

115. ID., *De kuis van Gent in 1880*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, 28, (1979), p. 107-111.

116. V(AN) W(ESEMAEL), *Iets over de uitgifte van oorlogsgeld*, in *Gendtsche-Tijdinghen*, 7, (1978), p. 311-314.

Bespreking van het oorlogsgeld dat tijdens de eerste wereldoorlog door de stad Gent werd uitgegeven.

117. ID., *De Gentsche vleeshouwers aan het woord, figuurlijk maar ook letterlijk gesproken*, in *Gendtsche-Tijdinghen*, 8, (1979), p. 25-42.

Merkwaardigheden over de vier vleeshouwersfamilies (Minne, Van Loo, Van Melle en Deynoodt) en over de toneelstukken opgevoerd door de vleeshouwers.

Biografische artikels en nota's

118. BUYLE M., *Jan Anteunis in Heemkundig Nieuws*, 6, (1978), 6, p. 7-9.

Korte biografische nota over deze Gentse beeldhouwer, tekenaar en schilder (° 1896 - †Gent, 1973).

119. ID., *Jules De Bruycker*, in *Heemkundig Nieuws*, 1, (1978), 1, p. 10-13.

Korte biografische nota over deze Gentse kunstenaar (° Gent, 1870 en er overleden in 1945).

120. CLAUWAERT J., *Karel Lybaert, volbloed Gentenaar en talentvol penneridder*, in *Jaarboek van de Heemkundige Kring De Oost-Oudburg*, XV, (1978), p. 90-96.

Levensschets van Karel Lybaert (° Gent, 1854 - † Gent, 1922), redakteur van „Het Fondsblad - De Gentenaar”. Geïllustreerd.

121. POELMAN R., *150 Jaar geleden werd Napoleon Destanberg geboren*, in *Heemkundig Nieuws*, 7, (1979), 1, p. 10-16.

Biografische nota over de Gentse journalist, letterkundige en volksdichter Napoleon Destanberg (° Gent, 1829, † Gent, 1875). Er wordt o.m. de nadruk gelegd op de verdiensten van Destanberg als toneel-auteur, akteur en regisseur. Geïllustreerd.

122. *Tentoonstelling Corneel Heymans. Sint-Amanduskapel, 28 oktober - 5 november 1979. Stad Gent. Campo Santo.*

Gestencilde tekst over Corneel Heymans (1892-1968), Nobelprijswinnaar, 8 blz.

123. VAN BALLAER R., *De Sint-Antoniuskapel in het Groot-Begijnhof te Sint-Amandsberg*, in *Heemkundig Nieuws*, 7, (1979), 2, p. 11-13.

Enkele wetenswaardigheden over deze kapel van het Groot-Begijnhof, die werd opgericht ter nagedachtenis van begijn Teresia Verhaege (° Desselgem, 1779 - † Gent, 1853).

Vijf voordrachten gehouden op het Derde Colloquium voor Nederlandse en Belgische rechtshistorici te Antwerpen op 2 en 3 mei 1978, werden gebundeld en uitgegeven door het Centrum voor Rechtsgeschiedenis van de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius te Antwerpen en het Nederlands Centrum voor rechtshistorische documentatie te Den Haag. De lezers van dit tijdschrift zullen bijzonder geïnteresseerd zijn in de bijdrage van J. Monballyu, *Het beroep tegen de vonnissen van de lagere rechtbanken bij de Raad van Vlaanderen (1450-1550)*. In enkele lijnen wordt de oprichting van de Raad van Vlaanderen die zich in 1498 definitief te Gent vestigt, geschetst. Vervolgens wordt dieper ingegaan op de verschillende vormen van beroep (appel en reformatie) en over de wijze waarop bij de Raad van Vlaanderen beroep kon aangetekend worden tegen vonnissen die in lagere rechtbanken in Vlaanderen (o.a. de schepenbank van Gent) geveld waren.

Verdere bijdragen in deze bundel zijn: G. van Dievoet, *De Hervorming van het burgerlijk procesrecht door Jozef II in de Zuidelijke Nederlanden en de School van het Natuurrecht*; P.L. Nève, *Een achttiende-eeuws dossier uit Wittem (eens Limburgs leen, later Rijksgraafschap)*; J. Drost, *De samenstelling van een Gelderse placatenlijst over de periode 1740-1815*; J.A. Ankum, *Wetgeving betreffende de rechtspositie van minderjarigen in de achttiende eeuw*. Het boek is te verkrijgen door storting van 300 B.F. (f 20) op postrekening 727236 van het Nederlands Centrum voor Rechtshistorische documentatie te Amsterdam.

H.D.R.